

Kepan lausunto valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Komission tiedonanto 28.9. koskien yhteistä finanssitransaktioverojärjestelmää/2011

Kepa katsoo komission ehdotuksen mukaisesti, että rahoitusmarkkinoiden verotusta on syytä lisätä ja että finanssitransaktiovero on siihen paras vaihtoehto. Tärkein perustelu verolle on, että sillä voidaan tehostaa ja vakauttaa finanssimarkkinoita ja vähentää liiallisen riskinoton haittavaikutuksia. Lisäksi verolla edistetään julkisen talouden tasapainottamista ja saadaan finanssimarkkinat osallistumaan rahoitusmarkkinakriisin kustannuksiin. Finanssitransaktiovero laajentaisi veropohjaa tuoden tuloja Suomelle, kehitysmaille ja ilmastotyölle.

Vakuttaminen: Rahoitusmarkkinoiden vakuttaminen parantaisi talouskasvua. Rahoitusmarkkinat ovat erittäin tärkeä osa kansantalouttamme ja niiden tehokas ja vakaa toimivuus on välttämätöntä yhteiskunnan hyvinvoinnille. Finanssitransaktiovero vakauttaisi rahoitusmarkkinoita ja tulisi siksi nähdä kannustimena. Päätökset sen toimeenpanosta riippuvat pohjimmiltaan siitä, millaisen rahoitussektorin me tulevaisuudessa haluamme nähdä: sellaisen, joka tuottaa pitkän aikavälin kestävästä kasvuista, vai sellaisen, jossa lyhytjänteinen spekulatio hyödyttää reaalityöntä ja tavallisia ihmisiä vain hyvin vähän.

Tuotto: Transaktioveron suuri tuottopotentiaali selittyy rahoitusmarkkinoiden suurella koolla (ks. liite 1). Euroopassa vuosittaisen verotuoton on arvioitu olevan noin 60 miljardia euroa. Vaikka Suomen verotulot jäisivätkin EU-maiden keskimääräistä verotuloa alhaisemmiksi, olisivat ne valtiovarainministeriön laskelman mukaan vähintään yhtä suuret kuin varainsiirtoveron tuotto. Veronpohjan laajentamiselle olisi tarvetta. Esimerkiksi OECD:n arvioiden mukaan kehitys- ja ilmastotyön maailmanlaajuinen rahoitusvajae on yli 300 miljardia vuosittain.

Toteutus: Veron tekninen toteutus on todettu mahdolliseksi niin Euroopan komission kuin Kansainvälisen valuuttarahasto IMF:kin toimesta. Komission ehdotus on kuitenkin osittain puutteellinen, koska siihen ei sisälly valuutoilla käytävää kauppaa. Valuuttakaupan tulisi sisältyä yhteiseen finanssitransaktioverojärjestelmään kaupan vakuttamisen ja sen suuren volyymin takia. Komission ehdotuksen mukaan valuutanvaihdon sisällyttäminen järjestelmään rikkoo pääoman vapaan liikkuvuuden periaatetta. Euroopan tuomioistuin on kuitenkin useissa päätöksissään tehnyt periaatteesta poikkeuksia silloin kun periaatteen on todettu olevan julkisen edun vastainen.

Kohdentuminen: Transaktiovero on suunniteltu toimimaan progressiivisesti. Sillä säänneltäisiin riskialtista keinottelua, ns. "high-frequency trading" -tyyppistä kauppaa sekä vipurahastojen toimintaa, eikä esimerkiksi pitkäaikaisia eläke- ja vakuutusrahastojen investointeja. Se toisin sanoen estäisi toukokuun 2010 kaltaisia "flash crash" -ilmiötä, jolloin yksi välittäjä myi 4,1 miljardin dollarin edestä osakkeita 20 minuutissa, ja aiheutti laskukierteen pörseissä. Komissiokin katsoo, että transaktioverolla saataisiin todennäköisesti aikaan tulojen oikeudenmukaisempaa uudelleenjakoa niin kansallisella kuin globaalillakin tasolla.

Maantieteellinen kattavuus: Pitkällä tähtäimellä olisi toivottavaa, että finanssitransaktiovero otettaisiin käyttöön globaalisti. Kokemus kuitenkin osoittaa, ettei veron tarvitse olla maailmanlaajuinen, eikä se hyvin suunniteltuna karkota sijoituksia. Rahoitustoiminnan maantieteelliseen sijoittumiseen vaikuttavat monet tekijät, kuten infrastruktuuri, apupalveluiden ja osaavan henkilöstön saatavuus, muut verot ja maksut sekä asiakkaiden ja sidosryhmien sijoittuminen. EU-tason verossa ei pidä tehdä samaa suunnitteluvirhettä kuin Ruotsissa 1980-luvulla vaan seurata esimerkiksi Iso-Britannian mallia. Maahan rekisteröityneiden yritysten osakkeiden kaupasta peritään 0,5 prosentin suuruinen leimavero. Silti yritykset saavat pääomaa ja Lontoo on maailman toiseksi suurin rahoituskauppapaikka. Itse asiassa erilaisia finanssitransaktioveroja on toimeenpantu ainakin 40 eri maassa jo vuosikymmenten ajan.

Kannatus: Finanssitransaktioverolla on laajaa kannatusta. Viime kesänä tehdyn eurobarometrin mukaan 61 % eurooppalaisista kannattaa rahoitusmarkkinaveroa. 80 % eurooppalaisista on sitä mieltä, että jos veroa ei onnistuta toimeenpanemaan globaalisti, niin se pitäisi tehdä EU-tasolla. Lisäksi Euroopan laajuiseen kansalaisvetoomukseen veron puolesta on kerätty jo yli 500 000 allekirjoitusta, ja yli 1000 kansanedustajaa on allekirjoittanut vastaavan globaalien vetoomuksen. 350 maailmanlaajuisesti tunnettua taloustieteilijää on myös esittänyt tukensa verolle.

Lisätietoa: kehityspoliittinen asiantuntija Eva Nilsson, eva.nilsson@kepa.fi, (09) 584 23 246

Liite 1